

יידיש-רעדערס פֿון געטעבאָרג און רעדנדיקע ביכער פֿון מאָנטרעאַל

Jiddischtalare från Göteborg och talböcker på jiddisch från Montreal

Inspelningar av jiddischtalare i Göteborg

Föreningen Jiddishkultur i Göteborg ämnar under den närmaste tiden göra inspelningar av jiddischtalande personer i Göteborgstrakten. Det är inte fråga om intervjuer i vanlig mening, utan snarare handlar det om anspråkslösa samtal för att i ljud dokumentera och bevara talarnas jiddischdialekt.

Vi, som kommer att delta i samtalen, d.v.s. Fanny Kordon och undertecknad, har redan flera namn på personer, som vi känner och tror vara intresserade att delta i projektet. Men vi efterlyser alla som kan tänka sig att delta. Har du själv lust att medverka eller känner någon så hör gärna av dig till någon av oss eller till Tom Shulevitz på telefon 031-10 94 05.

Talböcker på jiddisch

I Forverts från den 19 augusti i år kan man under rubriken "Yidish iber der velt" finna en artikel om talböcker på jiddisch. Det är mer än 300 inspelningar från "Yidisher folksbibliotek in Montreal", som gjordes under 1980- och 90-talet.

Dessa inspelningar är nu tillgängliga på websidan Yiddish Book Center och innehåller över 2000 timmars lyssning till verkliga skatter från jiddischlitteraturen. Även andra, mindre kända författares verk från 1970- och 80-talet är tillgängliga.

Inläsningar av berättelser, noveller, dikter och romaner har gjorts av volontärer och även professionella sådana som skådespelerskan Dora Wasserman och författarinnan Chava Rosenfarb.

Digitaliseringen av dessa talböcker har gjorts av Yiddish Book Center i Amhurst Massachusetts. Sökning kan göras både med latinska och hebreiska bokstäver. Man kan kostnadsfritt lyssna direkt eller ladda ner filerna.

För att lyssna till dessa inspelningar besök:
<http://www.yiddishbookcenter.org/sami-rohr-library>

Sveriges jiddischförbunds seminarium 2014

Det var ett rekordstort antal deltagare på årets veckoslutsseminarium på Lidingö. 120 personer hade anmält sig denna gång. Huvudföreläsarna var Michael Wex och Mendy Cahan.

Michael Wex är känd för sina böcker "Just Say Nu" och "Born to Kvetch" och han framträdde med en hel del material från dem. En bejublad föreläsning rörde *yidishe kloles*, förbannelser på jiddisch. Han satte in många kända jiddischuttryck i ett språkligt-historiskt sammanhang. Så fick jag äntligen förklaringen till varifrån uttrycket *hak mir nisht keyn tshaynik* kommer...

Jo, när tekannen står på spisen och vattnet kokar, kanske locket börjar hoppa av ångan från det kokande vattnet. Innehållet i kannan blir allt tommare och locket bara hoppar och skramlar, hoppar och skramlar... Precis som någon som tjarar eller pratar dumheter!

Mendy Cahan

Att estradören Mendy Cahan har karisma och omedelbar publikkontakt är som man säger, "bara förnamnet". Med sina familje- och språkliga rötter i Maramureş-regionen (idag i Rumänien) föreläste han för oss på klar och lättförståelig *mameloshn* om jiddischlitteraturens historia och uppträdde också med sång.

Att Mendy Cahan, precis som Michael Wex, är en före detta *yeshive-bokher*, jeschivastudent, gav tyngd både åt hans scenframträdande och när han ledde *Havdole*. Han redogjorde även för sitt projekt i Israel, Yung Yidish, som syftar till att bevara och revitalisera jiddisch genom olika aktiviteter som teater, sång och musikframträdanden och genom att samla in jiddischböcker. Antalet är redan över 50 000!

Miriam Isaacs berättade om ett fantastiskt sångarkiv från 1949, som en jiddischaktivist skapat på hotell Marseille i New York. Han lät överlevande från Europa sjunga sånger som de mindes hemifrån. Många varianter av kända sånger men också mycket, dittills okänt material, finns inspelat. Miriam Isaacs ska katalogisera och sammanställa denna sångskatt, som omfattar många timmars inspelningar.

Jiddischförbundet använde sig även denna gång av lokala förmågor i olika *varshtatn*, workshops. Nybörjarundervisning, sång, diktläsning och föredrag om jiddisch i populärkulturen av idag var några av inslagen.

Ann Kalmering sjöng ett urval jiddischsånger och *Di yidishe teateramatorn* från Stockholm framförde några scener ur "Tevje der milkhiker".

Glädjande var att i år se flera yngre deltagare på seminariet.

Text: Staffan Böös
Bild: Adam Erdheim